

जीएसटी कायद्या अंतर्गत व्याज आणि दंडाच्या बाबतीतील काही महत्त्वपूर्ण निर्णय

अमित लुल्ला

९४२३८७२३७४

अ) वस्तू आणि सेवा कायद्या अंतर्गत वेगवेगळ्या प्रकारच्या करदात्यांसाठी आणि विवरणपत्रकांसाठी कर भरण्याच्या मुदती ठरवून दिलेल्या आहेत. याप्रमाणे पूर्तता न करता उशिरा कर भरणा केल्यास किंवा कर भरणा न केल्यास लागणाऱ्या कलम ५० मध्ये व्याजाच्या तरतुदी नमूद केलेल्या आहेत. या बाबतीतील काही महत्त्वपूर्ण निर्णयांचा उल्लेख येथे करत आहे.

१) संगणक प्रणालीच्या दोषामुळे जर सरकारच्या तिजोरीमध्ये कराचा भरणा उशिरा झाला तर तो करदात्याचा दोष नव्हे. त्यामुळे व्याजाची आकारणी होऊ शकत नाही. (विष्णू अरोमा पाउचिंग प्रायव्हेट लिमिटेड. गुजरात उच्च न्यायालय.)

२) जर नोंदीत व्यापाऱ्याने कराचा भरणा कमी केला असेल किंवा कराचा भरणा केला नसेल तर अशा रकमेवरच्या व्याजाची रक्कम वसुली करण्यासाठी नोटीस देणे बंधनकारक आहे. (महादेव कन्स्ट्रक्शन कंपनी. झारखंड उच्च न्यायालय)

३) व्याज वसूल करण्यापूर्वी कारण दाखवा नोटीस देणे बंधनकारक आहे. (एल सी इन्फ्रा प्रोजेक्ट्स प्रायव्हेट लिमिटेड. कर्नाटक)

४) करदात्याने हरकती घेतल्यानंतर सक्षम अधिकाऱ्याने निकाल देण्यापूर्वी व्याजाची संपूर्ण गणना तपशीलवार केली पाहिजे (देजंग मोपार्ट्स प्रायव्हेट लिमिटेड. मद्रास.)

५) चुकीच्या हेड खाली जीएसटी भरलेला आहे म्हणून व्याज लागू शकत नाही. (श्री नायक फिरो आलोईज प्रायव्हेट लिमिटेड . झारखंड.)

६) जरी जीएसटीची रक्कम करदात्याने स्वैच्छिक भरलेली असेल तरी देखील जर व्याज वसूल करायचे असेल तर त्यासाठी कारणे दाखवा नोटीस दिली पाहिजे. (गोदावरी कमोडिटीज लिमिटेड. झारखंड.)

७) तांत्रिक अडचणीमुळे जर जीएसटीआर ३बी भरता आला नाही तर व्याज लागणार नाही. (विष्णू अरोमा पाउचिंग प्रायव्हेट लिमिटेड. गुजरात.)

ब) या कायद्याअंतर्गत दंडाच्या तरतुदी कलम १२२ ते १३८ मध्ये दिलेल्या आहेत. या संबंधातील

काही महत्त्वाचे निर्णय खालीलप्रमाणे.

- १) संगणकामध्ये तारखा नमूद करण्याची जी पद्धत दिलेली आहे ती पद्धत सोडून वेगळ्या पद्धतीने जर तारखा लिहिल्या तर हा गुन्हा होऊ शकत नाही आणि त्यामुळे दंड लावता येणार नाही. शासनाने काढलेले परिपत्रक हे करदात्यावर जरी बंधनकारक नसले तरी अधिकाऱ्यांवर बंधनकारक आहे. (ग्रीन लाईट्स पॉवर सोल्युशन. केरळ)
- २) इवे बिलामध्ये नमूद केलेला संपूर्ण तपशील बरोबर असेल परंतु फक्त ज्याला माल पाठवायचा आहे त्या ऐवजी जो माल पाठवत आहे त्याचे नाव लिहिले गेले तर अशा प्रसंगी दंड लावता येणार नाही . (क्रिएट कन्सल्ट्स.मध्य प्रदेश)(स्मार्ट रूफिंग प्रायव्हेट लिमिटेड. मद्रास)
- ३) दंडाच्या रकमे ऐवजी बँक गॅरंटी दाखल केल्यास जप्त केलेला माल सोडावा असा आदेश उच्च न्यायालयाने दिला. (एशियन पेंट्स लिमिटेड ,मद्रास)
- ४) नोंदीत व्यापाऱ्याने शेतकऱ्याकडून माल खरेदी केला होता. पुरवठादार हा शेतकरी असल्याने त्याला नोंदणी दाखला घेणे बंधनकारक नाही. अशा वेळी सक्षम अधिकाऱ्याला कोणतेही शंका आल्यास ते शेतकऱ्याला नोटीस काढून विचारपूस करू शकतात. खरेदीदाराचा माल जप्त करण्याचा त्यांना अधिकार नाही.(मोहम्मद शरीफ, केरळ)
- ५) जीएसटी अधिकाऱ्यांनी रस्त्यावर गाडी अडवली त्यावेळी त्यामध्ये कोणताही माल नव्हता .अशा परिस्थितीत त्यांना गाडी जप्त करता येणार नाही (जिलानी, केरळ.)
- ६) विवरणपत्रके भरले नाहीत या कारणाने माल वाहतूकीची गाडी कलम १२९ खाली जप्त करता येत नाही.(रेलकोन फाउंडेशन प्रायव्हेट लिमिटेड, केरळ)